

Udruženje reciklaže

U kojim slučajevima je potrebna vodoprivredna saglasnost

Privredna/Gospodarska komora FBiH
na Sajmu u Beogradu

***Uspješan nastup
uz brojne aktivnosti***

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora
Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno
Godina VIII
Broj 60
Septembar/rujan 2007.

GLASNIK uređuje
Redakcijski kolegij:
Željana Bevanda, glavni urednik,
Mira Idrizović,
odgovorni urednik,
članovi:
Šemsa Alimanović,
Ljubo Dadić, Fahrudin Đikić,
Juso Škaljić i Meliha Velić,
sekretar Redakcije.

DTP: "Privredna štampa"

Adresa:

Privredna/Gospodarska
komora FBiH
- za Glasnik -
71000 Sarajevo
Branislava Đurđeva 10/IV
Kontakt osoba: Meliha Velić
Telefon: 033/267-690
E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)
033/217-782
Faks: 033/217-783
www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.o.o.
Sarajevo

Općinski sud
Sarajevo
UF/1-2219/05,
RB 1-3018
Identifikacioni broj
4200088140005
Identifikacioni broj PDV
200088140005

Štampa: "BIROGRAF" Sarajevo,
Kasima efendije Dobrača 14
Besplatan primjerak

Pokrivenost uvoza izvozom u prvom polugodištu manja za 6,07 odsto

Smanjiti doprinose na plate

Pokrivenost uvoza izvozom u BiH u prvom polugodištu ove godine smanjena je za 6,07 odsto u odnosu na prošlu godinu, izjavio je, u augustu, Jago Lasić, potpredsjednik P/GKFBiH

Uvoz je iznosio 6,300 milijardi KM i bio je veći za 1,336 milijardi KM ili za 26,9 odsto nego u istom periodu protekle godine. Istovremeno je porastao i izvoz za 470 miliona KM i iznosio je 2,917 milijardi KM.

"Prema procjenama, ovogodišnji deficit mogao bi iznositi oko 6,700 milijardi KM. Sugerišemo Federalnoj vladi da se privreda rastereti, kako bi se što bolje osposobila i izvršila što bolja zamjena uvoznih roba sa istim ili sličnim robama proizvedenim u BiH, čime bi se smanjio ovako veliki deficit", rekao je Jago Lasić.

Pojasnio je da je BiH ostvarila najveću robnu razmjenu sa zemljama Evropske unije, dok na Hrvatsku od ukupnog izvoza otpada 19,34 odsto.

"Najveći porast izvoza u ovom periodu imamo na tržište Mađarske i to, uglavnom, izvoz boksita. Značajniji suficit smo ostvarili sa Crnom Gorom. Suficit smo ostvarili i sa Luksemburgom, Portugalom, Bugarskom, Albanijom i Moldavijom, ali to je, s obzirom na veličinu prometa, ipak, beznačajno", dodao je Lasić.

Istakao je da su najslabiji rezultati ostvareni u agroindustrijskom sektoru, gdje je pokrivenost izvoza uvozom svega 13,88 odsto.

"Zemlje oko nas su već uvele zabranu izvoza kukuruza, pšenice i suncokreta, a cijena kukuruza je porasla za 100 odsto, dok je pšenica poskupjela za oko 30 odsto. Očekuje nas povećanje cijena brašna i mesa, i to mesa do 30, a hljeba do deset odsto," rekao je Lasić, te dodao da kod ovakvih slučajeva jedino rješenje predstavljaju robne rezerve kojih BiH nema.

Broj zaposlenih u FBiH, zaključno sa 30. julom ove godine, a prema podacima kantonalnih zavoda za zapošljavanje, iznosio je 398.000, dok se broj nezaposlenih povećao na 374.000.

"Akcija 'Stop radu na crno', prema nezvaničnim podacima kojima raspolažemo, donijela je efekat između 41.000 i 42.000 novoprijavljenih radnika, tako da će broj zaposlenih u ovom mjesecu biti veći za taj broj, dok će jedan broj ljudi otpasti sa evidencija Zavoda za zapošljavanje", kazao je Lasić.

Predviđanja su da će efekat ove akcije biti isplata bruto plata u visini od 193 miliona KM, od čega će doprinosi biti 76,5 miliona KM.

"Čudi nas inertnost Vlade i to, prije svega, Ministarstva finansija, jer bi kroz ovo povećanje od 10,31 zaposleni po automatizmu trebali ići ili na smanjenje doprinosa na plaće ili u hitan rebalans budžeta", dodao je Lasić.

Premijer Branković primio delegaciju prometnika naftnih derivata

Na molbu članica Sekcije prometnika naftnih derivata pri P/GKBiH, premijer Nedžad Branković je, u julu, primio na radni sastanak delegaciju prometnika naftnih derivata iz Federacije BiH

Sastanku su prisustvovali i Densica Radivojević, federalni ministar trgovine, te Vahid Hećo, federalni ministar energetike, rudarstva i industrije.

U delegaciji prometnika naftnih derivata bili su: Izudin Ahmetlić, "Hifa Oil" - Tešanj, Muhidin Alić, "Shell-Elektron" - Gračanica, Bećir Čengić, "El Tarik Oil" - Sarajevo, Hasan Uščuplić, "Polo" - Kalesija, Milenko Bošković, "Udruga naftaša Zapadne Hercegovine" i Fahrudin Đikić, iz Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH.

Premijer Branković je istakao da ova Vlada Federacije BiH Sekciju prometnika naftnih derivata smatra poželjnim partnerom u zajedničkom kreiranju rješenja za onemogućavanje sive ekonomije u oblasti prometa naftnih derivata, te u prikupljanju prihoda koje država mora da ubere u skladu sa važećim propisima. Radi postizanja tih ciljeva, Vlada Federacije BiH će razmotriti i donijeti odgovarajuće mjere, a prilikom njihovog definiranja spremna je uključiti i predstavnike ove Sekcije, kako bi donesene mjere bile provodive u svakodnevnom radu kompanija iz naftnog biznisa i polučile očekivane rezultate.

Predsjednik Sekcije Izudin Ahmetlić iznio je zaključke koje je Odbor sekcije definirao na svom sastanku 28. juna 2007. godine, u kojem je pokušao da prezentira stavove članica Sekcije o određenim pitanjima, koji su i bili povod organiziranju ovog sastanka.

Prezentirani zaključci su:

1) Sekcija prometnika naftnih derivata pri Privrednoj/Gospodarskoj komori Federacije BiH podržava svaku mjeru koja vodi uređivanju tržišta naftnim derivatima na principima tržišne ekonomije.

2) Sekcija prometnika naftnih derivata smatra da prisilno smanjenje uvoznika naftnih derivata ne vodi

tržišnom čišćenju i razvijanju zdrave konkurencije.

3) Članice se ne protive uvođenju prijevoza željeznicom, ali isključivo na principima tržišne ekonomije, tako da distributeri imaju mogućnost da biraju vrstu prijevoza na bazi ekonomski prihvatljivije ponude, što neupitno djelotvorno utječe na konačne cijene u sektoru maloprodaje.

4) Sekcija i dalje smatra da uvođenje sonde nije nužna mjera, jer je to oprema koja je namijenjena internim potrebama, ali ako se uvode, Vlada treba striktno propisati samo parametre koje sonde moraju imati mogućnost mjeriti. Nikako se ne može prihvatiti propisivanje proizvođača i tipa sonde. U svakom slučaju, treba odgoditi početak primjene ishitrenog Pravilnika o sondama zbog njegove manjkavosti, a u međuvremenu zajednički dogovoriti korisna i primjenjiva rješenja za što efikasniju kontrolu u oblasti prometa naftnih derivata.

5) Sve odluke bi obavezno trebalo usaglasiti na nivou države, a ne uvoditi posebne mjere na nivou entiteta, jer takav pristup bi ponovo doveo do dekompozicije jedinstvenog ekonomskog prostora i tržišta.

Nakon diskusije u vezi sa ovim pitanjima, usaglašeni su stavovi da ova, i

neka druga, pitanja treba rješavati kroz međusobnu saradnju resornih ministarstava i ove sekcije, te da nikakva rješenja u vezi sa izloženim pitanjima, pogotovu ona koja bi mogla voditi stvaranju monopola, neće biti nametnuta od vlasti u Federaciji BiH.

Zajednički je, kao prihvatljiva za diskusiju, ocijenjena ideja koju je Vlada Federacije BiH zacrtala u svome programu rada u cilju uvođenja bolje kontrole i smanjenja sive ekonomije na tržištu naftnih derivata, koja se, pored ostalog, sastoji u izradi nekoliko novih pravilnika:

a) Pravilnik o obaveznoj upotrebi mjernih instrumenata, do čije primjene će biti suspendirana primjena Pravilnika koji je trenutno na snazi.

b) Pravilnik o uslovima uskladištenja naftnih derivata, kojim će se nastojati što više približiti propisima EU.

c) Pravilnik o transportu naftnih derivata.

d) Pravilnik o strukturi cijena naftnih derivata.

Dogovoreno je da, već u fazi pripreme ovih akata, budu uključeni i predstavnici Sekcije prometnika naftnih derivata Federacije BiH, kako bi se pronašla rješenja koja će uvesti još više reda na tržištu, koja će istovremeno biti provodiva i od interesa kako za Federaciju BiH tako i za kompanije koje žele da se bave ovim biznisom strogo se pridržavajući zakonskih obaveza.

Premijer i ministri su izrazili želju za saradnjom na obostranu korist, koja bi u budućnosti mogla dati dobre rezultate. Sekcija prometnika naftnih derivata je i u proteklim vremenima, kada nije nailazila na želju predstavnika vlasti za zajedničkim rješavanjem problema, uz mnogo truda i upornosti, uspijevala da "progura" rješenja koja su se pokazala kao dobra i za državu i za ovaj biznis i koja su dovela do kakvog-takvog sređivanja stanja na tržištu naftnih derivata.

Fahrudin ĐIKIĆ

Uspješan nastup uz brojne aktivnosti

Energetika i ekologija su prepoznati kao faktori širenja privredne i komorske saradnje * Zajednički štand naših kompanija izazvao interesovanje privrednika

Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH zajedno sa nekoliko bh. kompanija uspješno se predstavila na Trećem međunarodnom sajmu električne energije, rudarstva, gasa, nafte i obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti i Četvrtom međunarodnom sajmu zaštite životne sredine, održanom u Beogradu, od 12. do 14. septembra.

Prvi se odvijao pod motom "Izvori energije", a drugi protekao u znaku poziva "Obnovimo prirodu". Upriličena je i prateća sajamska manifestacija na kojoj su lokalne zajednice Srbije prezentirale svoja dostignuća u održivom razvoju.

Energija kao pokretač života i razvoja bila je i ostala izazov svim generacijama. Mudro korištenje energije je odgovornost svih nas radi osiguranja njenih dovoljnih količina za budućnost. Slijedeći taj imperativ vremena, Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH je organizovala zajednički nastup bh. privrede na ovom sajmu, a nekoliko kompanija prihvatilo je taj izazov. To su prije svega: "Energoinvest" d.d. Sarajevo, Rudnik mrkog uglja Banovići, Rudstroj iz Kaknja, Udruženje za zaštitu životne sredine Privredne komore Republike Srpske, a propagandnim materijalom predstavili su se Rudnik mrkog uglja Breza, "Sarajevogas", IGT Sarajevo, namjenska i metalska industrija, te klaster auto-industrije.

Prvog dana sajma ovaj prostor posjetili su ministri rudarstva i energetike Srbije Aleksandar Popović, te ekologije Saša Dragin. Gost na štandu P/GKFBiH bio je predstavnik njemačke organizacije GTZ Ralf Karl Hesse zadužen za metalnu industriju. U razgovoru sa Avdom Rapom, predsjednikom P/GKFBiH, ukazano je na značaj ovakvih privrednih susreta i sugerisane buduće zajedničke aktivnosti.

Centralni događaj za ovu komoru svakako je potpisivanje Memo-

Potpisivanje Memoranduma o razumijevanju

randuma o razumijevanju između Privredne komore Srbije, Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH i Agencije za energetske efikasnost Republike Srbije. Osnovni cilj ovog memoranduma je saradnja po pitanju zaštite okoline i uključenja okolinske komponente u biznis, posebno u području energetske efikasnosti, upravljanja otpadom, upravljanja hemikalijama, smanjenje zagađenja i zaštita potrošača čime se podstiče regionalni razvoj i zauzimaju povoljnije pozicije u procesu približavanja EU integracijama. Potpisujući dokument predsjednik Rapa je konstatovao da je njegov cilj verifikacija dosadašnje saradnje i njeno usmjeravanje ka realizaciji konkretnih projekata, sve u cilju unapređenja regionalnog i održivog razvoja. Miloš Bugarin, predsjednik PK Srbije, ovaj čin smatra i značajnim doprinosom ka bržim promjenama i "usklađivanju ove značajne oblasti sa potrebama i standardima Evropske unije".

Učestvujući na ceremoniji potpisivanja Tomislav Leko, ambasador BiH

u Srbiji, ukazao je na značaj privredne saradnje dviju država što se na obostrano zadovoljstvo može valorizovati upravo u oblasti energije i ekologije.

Pred brojnim privrednicima iz Srbije i izlagačima iz Austrije, Bug-

arske, Mađarske, Njemačke, Slovenije, Hrvatske, Rusije, Italije, SAD itd, Amir Kazić prezentirao je aktivnosti Agencije za promociju stranih investicija BiH (FIPA).

Delegacija privrednika iz BiH na čelu sa Avdom Rapom posjetila je Ambasadu BiH u Beogradu, te sa ambasadorom Tomislavom Lekom i članovima ambasade razmijenila mišljenja o aktuelnim pitanjima saradnje dviju država, sa akcentom na značaj ekonomske diplomatije.

Da je prvi nastup P/GKFBiH i bh. kompanija na sajmu energije i ekologije u Beogradu bio uspješan potvrđuje i činjenica da je "Energoinvestu" dodijeljeno posebno priznanje koje je u rangu dobitnika, poput Elektroprivrede Srbije, Elektromreže Srbije, Naftne industrije Srbije i Agencije za energetske efikasnost Srbije.

Nastupom na sajmu, posmatrano kroz poslovne kontakte, veoma su zadovoljni u Rudniku mrkog uglja Banovići, te kakanjskom "Rudstroju".

A. H.

Memorandum o razumijevanju zaključen između

1. Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH (P/GKFBiH) iz Sarajeva, Branislava Đurđeva 10, koju zastupa predsjednik Avdo Rapa, dipl. pravnik,
2. Privredne komore Srbije, koju zastupa predsjednik Miloš Bugarin, i
3. Agencije za energetska efikasnost, koju zastupa mr. Bojan Kovačić, v.d. direktor, a u prisustvu šefa projekta sajmovaja Energetike i Zaštite životne sredine Višnje Živulj

I

Privredna/Gospodarska komora FBiH (P/GKFBiH) je nevladina organizacija na polju biznisa. Kao privredna asocijacija na dobrovoljnoj osnovi okuplja privredne organizacije i zastupa ih, kao i privredu u cjelini, pred zakonodavnim i izvršnim organima vlasti, te u međunarodnoj privrednoj saradnji.

Misija P/GKFBiH je da, kroz saradnju sa svim društvenim subjektima, pomaže rješavanje problema u okolišu, te da podrži približavanje BiH u procesu približavanja Evropskim integracijama u oblasti okoliša i održivog razvoja.

II

Privredna komora Srbije je interesna, samostalna, poslovno-stručna interesna asocijacija preduzeća, preduzetnika i drugog oblika organizovanja koji obavljaju privrednu djelatnost na teritoriji Republike Srbije koja:

1. Pruža i organizuje stručnu pomoć svojim članovima radi poboljšanja i unapređenja njihovog poslovanja,
2. Unapređuje i uspostavlja ekonomsku saradnju sa inostranstvom, organizuje privredne sajmove, izložbe i druge promotivne aktivnosti za potrebe svojih članova,
3. Predstavlja domaću privredu u zemlji i inostranstvu i uključuje je u međunarodnu razmjenu roba i usluga na način kojim će svojim članovima olakšati pristup svjetskom tržištu,
4. Pruža pravovremene i kvalitetne informacije svojim članovima radi pronalaženja potencijalnih partnera i njihovog međusobnog povezivanja,
5. Organizuje predavanja, seminare i specijalizovane kurseve radi usavršavanja i obuke kadrova u privredi,
6. Usklađuje interese članova ko-more,
7. Obavlja i druge poslove od interesa za članove komore.

Odbor za zaštitu životne sredine i održivi razvoj Privredne komore Srbije, u sektoru zaštite životne sredine, pomaže u povezivanju sa međunarodnim kompanijama i organizacijama, pokreće i pomaže realizaciju eko-loških projekata i programa, informiše zainteresovane subjekte o pitanjima u vezi sa životnom sredinom i održivim razvojem, promovise nova tehničko-tehnološka rješenja, pruža stručnu pomoć preduzećima-članicama, vrši edukaciju.

III

Agencija za energetska efikasnost je posebna organizacija Vlade Republike Srbije za obavljanje stručnih poslova na unapređenju uslova i mjera za racionalnu upotrebu i štednju energije i energenata. Misija Agencije je da promovise i podstiče povećanje efikasnosti korišćenja energije u svim sektorima potrošnje i šire korišćenje obnovljivih izvora energije i na taj način doprinosi održivom razvoju zemlje.

IV

Osnovni cilj ovog memoranduma je saradnja po pitanju zaštite okoline i uključenja okolinske komponente u biznis, posebno na područjima kao što su:

- energetska efikasnost;
  - upravljanje otpadom;
  - upravljanje hemikalijama;
  - smanjenje zagađivanja;
  - zaštita potrošača;
  - upravljačka praksa i slično,
- čime se podstiče regionalni razvoj i zauzimaju povoljnije pozicije u procesu približavanja EU integracijama.

V

Saradnja će se odvijati kroz:

- razmjenu informacija,
- zajedničke nastupe,
- zajedničku realizaciju projekata i druge oblike saradnje koji predstavljaju zajednički cilj ili interes obje strane, uključujući i regionalni nivo.

Pažnja će se posvetiti promociji obje komore i Agencije, kod organizacija koje se bave biznisom, a podržavaju ove aktivnosti.

VI

Strane će za svaku posebnu aktivnost zaključiti Sporazum kojim će se, u skladu sa Memorandumom, regulisati prava i obaveze za poseban slučaj.

VII

Potpisnice Memoranduma će, na kraju svake kalendarske godine, sačiniti zajednički izvještaj o radu u protekloj godini i definisati detaljnije ciljeve saradnje u nastupajućoj godini. Izvještaj i plan aktivnosti će se javno objaviti.

VIII

Memorandum se sklapa na neodređeno vrijeme.

Memorandum može bilo koja strana otkazati jednostrano u toku godine za narednu kalendarsku godinu.

IX

Potpisnice Memoranduma su saglasne da svaka strana imenuje stručni tim, koji će biti nosilac budućih stalnih kontakata.

X

Memorandum je sačinjen u tri (3) primjerka, od kojih svaka strana zadržava po jedan (1) primjerak.

Beograd, 12. 09. 2007.

Predsjednik PK Srbije Miloš Bugarin	v.d. direktor AEE Srbije mr. Bojan Kovačić	Predsjednik P/GKFBiH Dipl. pravnik Avdo Rapa
---	--	---

U kojim slučajevima je potrebna vodoprivredna saglasnost

Na inicijativu nekih članica Udruženja reciklaže pri Privrednoj/Gospodarskoj komori Federacije BiH, kojima je trebala informacija o potrebi traženja vodoprivredne dozvole radi promjena u tehnološkom procesu i rekonstrukcije dijela proizvodnog prostora, pokušali smo zajednički pronaći precizan odgovor na pitanje u kojim slučajevima je potrebno pribaviti vodoprivrednu saglasnost, odnosno vodoprivrednu dozvolu, sa akcentom na djelatnost reciklaže

Analizirajući Zakon o vodama ("Službene novine FBiH", broj 18/1998) uočili smo:

- Članovima 42. i 43. navedenog Zakona regulirano je pitanje izdavanja vodoprivredne saglasnosti, a oni glase:

Član 42.

Vodoprivredna saglasnost je potrebna za izgradnju novih ili rekonstrukciju ili uklanjanje postojećih objekata i postrojenja i promjenu tehnologije, ako to može uticati na promjene kvaliteta i kvantiteta voda, odnosno ako se time mogu trajno, povremeno ili privremeno prouzrokovati promjene u režimu voda. Vodoprivredna saglasnost je potrebna i za radove koji mogu uticati na promjene u režimu voda za odlaganje krutog i tekućeg otpada, za rudarske radove, geološke radove i za vađenje šljunka, pijeska, kamena i gline iz korita i obala vodotoka, jezera i obalnog mora (u daljem tekstu: vađenje materijala iz vodotoka).

Član 43.

Vodoprivrednom saglasnošću se utvrđuje da je dokumentacija priložena uz zahtjev za izdavanje vodoprivredne saglasnosti u skladu sa donesenim vodoprivrednim uslovima, propisima o vodama i vodoprivrednom osnovom. Odobrenje za građenje novih ili rekonstrukciju postojećih objekata za koje je po ovom zakonu propisana obaveza

pribavljanja vodoprivredne saglasnosti, u smislu propisa o prostornom uređenju, izdaje se po prethodno izdatoj vodoprivrednoj saglasnosti.

- Članovima 49., 50. i 52. regulirano je pitanje izdavanja vodoprivredne dozvole:

Član 49.

Za korištenje voda, pražnjenje akumulacija, za ispuštanje otpadnih voda u vode i za odlaganje, odnosno ispuštanje štetnih i opasnih materija na javno vodno dobro, poljoprivredno, građevinsko i šumsko zemljište i u atmosferu (u daljem tekstu: ispuštanje otpadnih voda) potrebna je vodoprivredna dozvola.

Član 50.

Vodoprivredna dozvola potrebna je za sve objekte za koje je izdata vodoprivredna saglasnost. Vodoprivredna dozvola potrebna je i ako izdavanju vodoprivredne dozvole nije prethodilo izdavanje vodoprivredne saglasnosti. Ako se zbog promjena u tehnologiji ili iz drugih razloga naknadno izmijene obim i uslovi korištenja voda, odnosno ispuštanje otpadnih voda u vode, odlaganje na javno vodno dobro, odnosno ispuštanja opasnih i štetnih materija u atmosferu, potrebna je nova vodoprivredna dozvola.

Član 52.

Vodoprivrednom dozvolom se utvrđuju namjena, način i uslovi iskorištavanje voda, režim rada objekata i postrojenja, način i uslovi ispuštanja otpadnih voda, kao i gasova u atmosferu, način i uslovi odlaganja krutih i tečnih otpadaka i drugi uslovi. Vodoprivrednom dozvolom se utvrđuje da su ispunjeni uslovi određeni vodoprivrednom saglasnošću i da je pribavljen opšti akt iz člana 31. stav 4. ovog zakona. U slučaju kada se vodoprivredna dozvo-

la izdaje bez vodoprivredne saglasnosti, vodoprivrednom dozvolom utvrđuju se uslovi pod kojima se može vršiti djelatnost koja je predmet izdate vodoprivredne dozvole.

- **Članom 122.** regulirano je pitanje zabrane ispuštanja u vodu opasnih i štetnih materija:

Član 122.

Opasne i štetne materije zabranjeno je ispuštati ili unositi u vode, javno vodno dobro, građevinsko, poljoprivredno ili šumsko zemljište ili u atmosferu (u daljem tekstu: otpadne vode) ili odlagati na područjima gdje postoji mogućnost zagađivanja voda, izuzev pod uslovima propisanim ovim zakonom ili propisima donesenim na osnovu ovog i drugih zakona. Pravna lica i građani koji u vezi sa obavljanjem djelatnosti ispuštaju opasne ili štetne materije koje mogu zagađivati vode dužne su ih prije ispuštanja u prijemnike ili javni kanalizacioni sistem ili u atmosferu djelimično ili potpuno prečistiti u skladu sa vodoprivrednom dozvolom.

- **Nadalje, članom 4.** Uredbe o opasnim i štetnim materijama u vodama ("Službene novine FBiH", broj 43/07) utvrđeno je, što je posebno interesantno za djelatnost reciklaže, da u opasne materije, pored ostalog, spadaju: olovo i olovna jedinjenja, nerazgradiva mineralna ulja, a u grupu štetnih materijala spadaju i ostali metali. Kompletan član 4. ove Uredbe glasi:

Član 4.

U grupu opasnih materija spadaju:

1. organohalogeni jedinjenja i materije koje u vodi mogu formirati takva jedinjenja,
2. organofosforne jedinjenja i materije koje u vodi mogu formirati takva jedinjenja,
3. organokalajna jedinjenja i materije koje u vodi mogu formirati takva jedinjenja,
4. živa i živina jedinjenja,
5. **olovo i olovna jedinjenja,**
6. arsen i arsenova jedinjenja,
7. kadmij i kadmijeva jedinjenja,
8. cijanidi,
9. materije i preparati, za koje je dokazano da imaju kancerogena ili mutagena svojstva ili svojstva koja mogu uticati na reprodukciju,

10. **nerazgradiva mineralna ulja i ugljikovodici naftnog porijekla,**

11. biocidi i proizvodi za zaštitu biljaka,

12. radioaktivne materije, uključujući i radioaktivni otpad. **U grupu štetnih materija spadaju ostali metali, metaloidi i njihova jedinjenja i neka anorganska jedinjenja.**

Na osnovu konsultacija sa predstavnicima nadležnog federalnog ministarstva, potvrđeno je da se prilikom nove gradnje, rekonstrukcije postojećih pogona, isteka roka važenja dozvole, zatim kod traženja okolinske dozvole ili dozvole za tretman otpadaka, kao i u nekim drugim slučajevima, mora tražiti vodoprivredna suglasnost i vodoprivredna dozvola.

Pošto mnoge od naših članica podliježu nekom od navedenih

slučajeva, smatrali smo da će ovaj članak pomoći da lakše realiziraju svoje zamisli i potrebe u djelatnosti tretmana otpadaka u širem smislu tog pojma.

Naravno, ovo je samo pokušaj pomoći članicama, a da će one same, u konkretnim slučajevima, morati detaljnije proučiti navedene propise.

Postupak izdavanja vodoprivredne saglasnosti i vodoprivredne dozvole, kao i dokumentacija koja se prilaže uz zahtjev, utvrđeni su i definirani u Pravilniku o sadržaju, obliku, uvjetima i načinu izdavanja i čuvanja vodoprivrednih akata ("Službene novine FBiH", broj 22/02), te prema tom Pravilniku treba pripremiti dokumentaciju radi pokretanja postupka.

Fahrudin ĐIKIĆ

EU VET BiH 3

Reforma srednjeg stručnog obrazovanja

U ovoj godini je pokrenut Projekat EU reformi srednjeg stručnog obrazovanja (VET) pod nazivom EU VET BiH 3. U njemu učestvuju svi socijalni partneri iz oba entiteta: asocijacije poslodavaca, sindikat, zavodi za zapošljavanje, privredne komore i regionalne razvojne agencije.

Opšti cilj projekta je "Podržavanje BiH ekonomije i društvenog razvitka kroz daljnu reformu VET sistema u svjetlu politike EU vezane za Lisabonsku strategiju".

Svrha projekta je jačanje i konsolidacija kvaliteta i efikasnosti VET u BiH u perspektivi EU.

Krajnji korisnici su VET škole, VET nastavnici, edukatori i učenici, radna snaga (zaposleni i nezaposleni) i poslodavci koji treba da zaposle osoblje.

Očekivani glavni rezultati su:

1. Nacionalni kvalifikacioni okvir uspostavljen od zainteresovanih ključnih aktera iz oblasti obrazovanja i društvenih partnera,
2. VET odjeljenja u Agenciji za obrazovanje, operativa i osoblje osposobljeno da podrži VET reformu,
3. Modularni nastavni planovi i programi za pet porodica zanimanja i obučeni nastavnici,
4. Novi finansijski model pilotiran u VET školama,
5. Tehnička specifikacija za opremu za VET škole.

Porodice zanimanja za koje se priprema reforma su: geologija, rudarstvo i metalurgija; hemija, nemetali i grafičarstvo; tekstil i kožarstvo; saobraćaj; zdravstvo i ostala zanimanja koja obuhvataju ekologiju, kozmetički tretman, frizer, dimnjačar, restaurator, časovničar, fotograf i zlatar.

Osnovna komponenta na kojoj se planiraju trenutne aktivnosti jeste razvijanje modularnih nastavnih planova i programa za navedenih pet porodica zanimanja i obuka nastavnika. U ovoj aktivnosti učestvuju predstavnici svih društvenih partnera.

M. IDRIZOVIĆ

Korisnici slobodnih zona predlažu

Slobodne zone prilikom primjene ili nedosljedne primjene pojedinih propisa vezanih za PDV, kao i zakon o carinskoj politici nailaze na velike poteškoće u svom poslovanju. Na inicijativu slobodnih zona, nakon niz upita, dogovoren je sastanak sa Upravom za indirektno oporezivanje radi pojašnjenja nejasnoća i dogovora o pokretanju inicijative za izmjenu propisa

Održan je radni sastanak u prostorijama Uprave za indirektno oporezivanje u Banjoj Luci kome su, pored korisnika slobodnih zona, prisustvovali i predstavnici komisije za finansije i budžet Parlamentarne Skupštine BiH, EU CAFAO-a, Vanjskotrgovinske komore BiH, Privredne/Gospodarske komore FBiH i drugih (25 učesnika).

Od početka primjene Zakona o porezu na dodatu vrijednost korisnici slobodnih zona izražavaju nezadovoljstvo važećim odredbama iz člana 30. Zakona smatrajući da iste odredbe imaju krajnje negativne ekonomske i finansijske implikacije kad nabavljaju bh. robu.

Na takve promete ne može se primijeniti niti jedna od važećih olakšica iz Zakona.

Formirana je radna grupa koja je sačinila prijedlog, te uputila UIO prema Upravnom odboru UIO.

Na osnovu pribavljenih mišljenja i sugestija predloženo je:

1. Zakon o PDV-u

a) Predlaže se izmjena odredbe člana 60. Pravilnika stav 2. podtačka (d) koja treba da glasi: **Kopiju jedinstvene carinske isprave ili račun za nabavljena dobra i izvršene usluge sa područja BiH od druge osobe, odnosno izdatnice kada korisnik zone unosi vlastitu robu iz područja BiH u slobodnu zonu.**

Obrazloženje:

Član 60. Pravilnika nije predvidio koji dokument prati unos robe u slobodnu zonu sa područja BiH, te se stoga predlaže navedena izmjena.

b) Obezbijediti dosljednu primjenu Pravilnika

Obrazloženje:

Neophodno je dati instrukcije kontrolnim organima o terminu krajnje potrošnje.

Prema članu 60. Pravilnika, jasno je da su sve isporuke (ino i domaće) kako dobara tako i usluga namijenjenih poslovnoj djelatnosti neoporezive.

2. Zakon o carinskoj politici

a) Dosljedna primjena člana 1. tačka 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj politici ("Sl. glasnik BiH", br. 57/04 i 51/06)

Obrazloženje:

Slobodne zone i njihovi korisnici traže od carinskih organa da otpočnu primjenu člana 29. stav 2. Zakona o slobodnim zonama ("Sl. glasnik BiH", br. 3/02 i 13/03) i člana 1. tačka 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj politici ("Sl. glasnik BiH", broj 51/06), koji glasi: "Oprema koja se stavlja u slobodan promet namijenjena je za obavljanje proizvodne djelatnosti u slobodnoj zoni, oslobađa se od plaćanja uvozne dažbine".

b) Donošenje Pravilnika koji će pobliže razraditi primjenu odredaba Zakona o carinskoj politici

Obrazloženje:

Potrebno je pojasniti odredbe ili primjenu Zakona o carinskoj politici koje definišu tretman slobodnih

zona, ulaganja u slobodnu zonu, unos opreme u slobodnu zonu...

c) Bankovna garancija u slobodnoj zoni

Obrazloženje:

Poslovna djelatnost u slobodnoj zoni odvija se pod carinskim nadzorom tako da je potpuno nepotrebno i nesvrishodno zahtijevati obezbjeđenje bankarske garancije jer samo povećava troškove privrednih subjekata u slobodnoj zoni.

Napomena

Obavještenja UIO od 08. 06. 2007. godine

Obrazloženje:

S obzirom na niz problema koje su stvorila Obavještenja UIO od 08. 06. 2007. godine, a po kojim postupaju kontrolni organi i retroaktivno zaračunavaju PDV, pa čak i zatezne kamate, predlažemo da se obustavi kontrola i sve poduzete radnje vezane za sporna Obavještenja, te korisnicima slobodnih zona i njihovim dobavljačima omogući primjena važećih propisa.

Sa ovim prijedlogom UIO je izrazila neslaganje braneći važeće zakonske i podzakonske akte ne shvatajući teškoće u njihovoj primjeni.

Praksa je test za propise, pa, prema tome, propise treba prilagoditi potrebama za što efikasnijem poslovanju privrednih subjekata u ovom slučaju korisnika slobodnih zona.

U iščekivanju rješenja od Upravnog odbora UIO, korisnici slobodnih zona posluju na granici opstanka.

Mirsada ČURČIĆ-SELIMOVIĆ

Studija o robnom transportu u Evropi

Kamioni preplavili ceste, željeznice na gubitku

Prema aktuelnoj studiji Austrijskog instituta za prostorno planiranje (OIR), urađenoj po nalogu Radničke komore iz Beča (AK), robni transport kamionima u Evropi je u posljednjih 20 godina postao dvostruko veći, dok željeznice konstantno gube udio na tržištu, saopćio je Compress

Ovaj zaključak je potvrdio i nedavnu analizu Bečkog Instituta za istraživanje privrede (WIFO), prema kojoj transport kamionima raste znatno brže od bilateralnog saobraćaja i već čini 40 odsto prekograničnog robnog transporta.

Prevoz iz istočne Evrope je u stalnom porastu.

Zbog velikog broja kamiona na cestama i gubicima željeznica, stručnjaci žele naći rješenje problema.

Analitičari OIR-a i AK-e vide probleme u nekontrolisanom razvoju kamionskog transporta i promjeni okvirnih uslova rada u robnom transportu.

Proširenje Evropske unije, prestajanje važenja propisanog kontingenta i liberalizacija željezničkog robnog transporta su umnogome doprinijeli većem cestovnom robnom transportu.

Robni transport kamionima godišnje raste za 5,6 odsto.

U 2005. godini je 61 odsto robe bilateralno prevezeno cestama, od čega se dvije trećine, odnosno 73 odsto, odnosi na tranzitni saobraćaj.

Željeznice sve više gube udio u tržištu, a najviše u zemljama istočne Evrope.

Godišnji plus od jedan odsto po-tvrđuje spori razvoj željezničkog robnog transporta.

Nakon dužih perioda niskog vodostaja, transport brodom trenutno raste za 10 odsto i sa prevezenih 12 miliona tona dostiže rekordan nivo.

Poredeći ove tri vrste prevoza, stručnjaci su utvrdili da je 2005. godine

60 odsto robe prevezeno cestama, 34 odsto željeznicom i šest odsto brodom.

WIFO kao rješenje vidi osnivanje evropske tranzitne berze kojom bi se regulisao robni transport na pretrpanim cestama. Na tranzitnoj berzi bi se trgovalo prevoznim kontingentima.

Radnička komora predlaže uvođenje bolje kontrole kamionskog saobraćaja, bolje uslove rada za vozače, sprečavanje stalnim damping cijenama i osnivanje Alpske tranzitne berze na nivou EU.

Iz Saobraćajnog kluba Austrije (VCO) smatraju da je prevoz kamioni-

ma jeftin jer se slabo poštuju radni i pravni propisi, a na cestama voze kamioni u "raspadajućem stanju".

Stručnjaci ekološke organizacije Global 2000 pojasnili su, takođe, da privredna globalizacija upravo i funkcioniše zbog vještačkog održavanja robnog transporta jeftinim.

Drvo i proizvodi od drveta

Konstituiran Tehnički komitet

Konstituiran je Tehnički komitet BAS/TC 42, na sjednici koja je održana 21. 06. 2007. godine. Tehnički komitet je radno tijelo Instituta za standardizaciju BiH sa sjedištem u Istočnom Sarajevu.

Do sada su radila tri tehnička komiteta. Predloženo je da se formira jedan pod nazivom Tehnički komitet za drvo i proizvode od drveta, radi efikasnosti, bržeg i kvalitetnijeg rada.

Područje rada BAS/TC 42 je: standardizacija u području oblog drveta, rezane građe i konstrukcija od drveta, furnira, ploča, ploča vlaknatica, ploča iverica, otpadaka od pluta, pluta i proizvodi od pluta, vrata, prozora i namještaja, uključujući terminologiju, klasifikacije i simbole, dimenzije, metode ispitivanja, specifične namjene i zdravstvene zahtjeve.

Nadležnosti i zadaci Komiteta su:

- analiza potreba i priprema prijedloga za preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda,
- razmatranje inicijativa i utvrđivanje programa i planova rada u području djelovanja,
- razmatranje i utvrđivanje metoda rada i aktivnosti na izvršavanju planova rada TC-a,
- osnivanje stalnih radnih grupa (WG) i ad hoc grupa (AG), te definiranje njihovih područja rada i zadataka,
- usklađivanje planova rada i WG-a,
- pripremanje i utvrđivanje nacrti i prijedloga BAS standarda,
- razmatranje mišljenja, primjedbi i prijedloga dobijenih u toku javne rasprave,
- pripremanje i prezentiranje stručnih mišljenja odgovarajućim tijelima međunarodnih i evropskih standarda, te korišćenje drugih mogućnosti uključivanja u njihov rad,
- suradnja sa drugim tehničkim komitetima i subjektima koji se bave aktivnostima u vezi sa standardizacijom.

Imenovano je i devet eksperata koji će raditi u Tehničkom komitetu BAS/TC 42.

Šemsa ALIMANOVIĆ

5. međunarodni ekološki sajam

U Bihaću je od 6. do 9. septembra održan EKO BIS 2007 - 5. internacionalni sajam ekologije, ekoturizma i ekozdrave hrane

U okviru Programa svečanog otvaranja sajma, ove godine, prisutnim su se obratili: Ismet Pašalić, predsjednik Privredne komore Unsko-sanskog kantona i predsjednik Organizacionog odbora, Hamdija Lipovača, načelnik Općine Bihać, Jane Nandy, direktorica Misije USAID u BiH, Šemsudin Dedić, premijer USK-a, te Željko Komšić, predsjedavajući Predsjedništva BiH, nakon čijeg obraćanja je, presijecanjem vrpce i zajedničkim obilaskom, svečano otvoren EKO BIS 2007.

Ovogodišnji jubilarni međunarodni sajam, kao jedinstvena manifestacija u regionu, okupio je oko 230 izlagača iz devet zemalja, uz preferiranje svega onog što unaprijeđuje okolinsko upravljanje i održivi razvoj. Stoga je i ove godine, kako je to naglasio i Ismet Pašalić u svom obraćanju, manifestacija dobila podršku svih relevantnih institucija kako u BiH tako i šire, čiji su predstavnici i svojim prisustvom pokazali volju i želju da pomognu razvoj ovog dijela BiH.

Kao i ranijih i ove godine, EKO BIS se pokazao mjestom za brojne i

sadržajne poslovne kontakte, sa ciljem upoznavanja sa najnovijim proizvodnim i tehnološkim dostignućima, uz razmjenu iskustava i mogućnost susreta proizvođača sa potrošačima, kako je to istaknuo i predsjednik Pašalić.

Između brojnih programskih sadržaja, treba istaknuti **Konferenciju o interregionalnoj saradnji - Prometna povezanost sa Evropom**. Organizatori ove konferencije, uz PK USK, bili su GZS Obmoćna zbornica Novo mesto, Grad Novo mesto, Karlovačka županija, Grad Slunj i Grad Bihać. Učesnici su jedinstveni u ocjeni da se zajedničkim angažmanom može uspjeti u realizaciji zacrtanog, a to je da se Bihać, preko Slunja, Karlovca i Novog mesta, kvalitetnim saobraćajnicama poveže sa zemljama Zapadne Evrope.

Prvog sajamskog dana upriličene su brojne aktivnosti, između ostalog: prezentacija Aero kluba Bihać, Turnir u uličnom šahu; Ekološka radionica djece; prezentacija Turistička signalizacija na USK i slično, zatim degustacija jela i pića iz Ličko-senjske županije.

Ova sajamska manifestacija (od 6. do 9. septembra) i u okviru svojih programskih aktivnosti, uz izložbeni dio, obuhvatila je organizaciju: okruglih stolova i stručnih skupova; prezentacije i promocije; ekološke aktivnosti; posebne priredbe i slično.

Prezentirana je i brošura "Program poboljšanja performansi stada muznih grla", koju je štampao USAID-ov projekat Linking Agricultural Markets to Producers (LAMP - Povezivanje poljoprivrednih tržišta sa proizvođačima). LAMP je četvorogodišnji projekt čiji je cilj povećanje mjera ekonomskog razvoja u BiH kroz proširenu, okolinski podržanu proizvodnju i prodaju poljoprivrednih proizvoda sa uvećanom vrijednošću.

I ove godine je, kao i prethodnih, Privredna komora USK-a upriličila dodjelu priznanja i nagrada. Među brojnim nagradama, dodijelila je i pet plaketa za kvalitet živih namirnica, te dvije za kvalitet stočne hrane.

EKO BIS je dokazao da ga treba posmatrati u širem kontekstu od sajma ili jednokratne manifestacije. To je aktivnost koju treba podržavati kao faktor održivosti razvoja, odnosno ekonomskog i okolinskog razvoja regije.

Nafija ŠEHIĆ-MUŠIĆ

Povećana naplata prihoda

Porezna uprava Federacije BiH u periodu januar - juli 2007. godine naplatila je ukupno 1.753.990.944 KM poreznih prihoda, što je za 276 miliona KM ili za 18,67 posto više u odnosu na isti period prošle godine

U strukturi naplaćenih poreznih prihoda u nadležnosti Porezne uprave FBiH najviši iznos odnosi se na doprinose za penzijsko-invalidsko osiguranje, zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj nezaposlenosti kojih je za sedam mjeseci 2007. naplaćeno ukupno 1.117.400.116 KM, što je za 187,6 miliona KM ili za 20,7 posto više u odnosu na isti period prošle godine.

Doprinosi za penzijsko-invalidsko osiguranje su naplaćeni u iznosu od 619,3 miliona KM, što je za 107,6 miliona više u odnosu na isti period prošle godine, odnosno 21 posto, saopćila je Porezna uprava.

Doprinosi za zdravstveno osiguranje su povećani za 69,8 miliona KM, odnosno 18,9 posto, a doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti su povećani za 10,3 miliona KM ili 20,9 posto.

Navedenom povećanju fondovskih prihoda, osim redovnih aktivnosti Porezne uprave FBiH, doprinijele su i uporedne aktivnosti inspektora Porezne uprave u okviru provođenja akcije kontrole rada na crno.

Aktivnostima kontrole rada na crno utvrđene su dužne obaveze po osnovu poreza na plaću i doprinosa na plaće i iz plaća u ukupnom iznosu od 27.031.340,89 KM.

U periodu januar - juli 2007. godine povećana je i naplata direktnih poreza koji su naplaćeni u ukupnom iznosu od 393.129.872 KM, što je za 62 miliona KM ili za 18,7 posto više u odnosu na isti period prošle godine.

Ukupna naplata direktnih poreza je ostvarena po osnovu povećanja poreza na plaću u iznosu od 124.877.795 KM, što je za 25,6 miliona KM ili za 25,5 posto više u odnosu na isti period 2006. godine, poreza građana koji su povećani za 14,4 miliona KM ili za 27,3 posto, kao i poreza na dobit, ostalih poreza, te naknada i taksi čija je naplata, također, povećana u odnosu na isti period prošle godine.

Porezna uprava FBiH, bez obzira na sezonu godišnjih odmora, nastaviće sa poduzimanjem aktivnosti iz svoje nadležnosti, koje će i u narednom periodu dovesti do povećanja naplate poreza i ostalih javnih prihoda.

U oktobru

Druga međunarodna konferencija SASE

Sarajevska berza vrijednosnih papira (SASE) povodom šest godina rada 23. i 24. oktobra organizirat će u Sarajevun Drugu međunarodnu konferenciju "Razvoj tržišta kapitala - kako do veće likvidnosti".

Prema programu SASE, na konferenciji će bit održana tri panela i nekoliko prezentacija, dok će govornici biti eminentni stručnjaci iz BiH i regije iz oblasti tržišta kapitala, uposleni u državnim institucijama, investicionim fondovima, bankama, kompanijama, berzama i medijima.

Dolazak na konferenciju potvrdili su i predstavnici Bečke, Ljubljanske, Zagrebačke i Beogradske berze.

Cilj konferencije je upoznati javnost o dostignućima u razvoju tržišta kapitala u FBiH, ukazati na mogućnost ulaganja na tržištu kapitala i identifikirati reformске projekte koji bi trebali opredijeliti dalji razvoj tržišta u BiH.

Uprava SASE

Produžena obustava trgovanja

Odbor za prijem u kotaciju Sarajevske berze donio je Odluku o produžavanju mjere Uprave Berze o privremenom obustavljanju trgovanja dionicama emitenata koji se nalaze u postupku likvidacije.

Radi se o emitentu Cooperativapromet d.d. Kiseljak, Voće i povrće d.d. Kiseljak, Industrosirovina d.d. Travnik, Mašine i oprema d.d. Sarajevo i Trgometal d.d. Sarajevo.

Navedena odluka Odbora primjenjivaće se do okončanja postupka pred nadležnim sudovima, odnosno do donošenja konačne odluke o ovim predmetima.

Portal tržišta kapitala FBiH

Portal tržišta kapitala FBiH, zajednički projekt Komisije za vrijednosne papire, Registra vrijednosnih papira i Sarajevske berze, privremeno se nalazi na domeni www.capitalmarket.ba, a 2. novembra ove godine biće preseljen na stranicu Sarajevske berze (www.sase.ba).

Web portal predstavlja centralno mjesto na kojem se investitori i ostali učesnici mogu informisati o najznačajnijim događajima na finansijskom tržištu.

0 polugodišnjoj realizaciji bilansa energetskih potreba FBiH

Vlada Federacije BiH upoznata je s izvještajem o realizaciji bilansa energetskih potreba FBiH za prvih šest mjeseci ove godine. Dokument se odnosi na snabdjevenost FBiH ugljem, električnom energijom, derivatima nafte i prirodnim gasom, saopćio je Ured za odnose s javnošću Federalne vlade.

Za šest mjeseci proizvedeno je 2.880.000 tona uglja, što je bilo dovoljno za sve potrebe, izvoz od 20.000 tona i povećanje zaliha na depoima rudnika od 18.500 tona.

Termoelektre, kao glavni potrošači, su imale manju potrošnju od planirane za 3,5 odsto, a proizvodnju manju za jedan odsto.

Ukupna snabdjevenost tržišta bila je bez poremećaja.

U proizvodnji električne energije ostvareno je 3.628 gigawata u prvih šest ovogodišnjih mjeseci, što je za 42 gigawat-sata manje od planiranog.

Uzrok tome je podbačaj proizvodnje u hidroelektranama zbog vremenskih neprilika.

Osim iz domaće proizvodnje, za zadovoljenje potreba tržišta bilo je neophodno u ovom periodu uvesti 118 gigawat-sati. Elektroenergetski sistem je radio stabilno i bez poremećaja.

Od planiranih 800.000 tona derivata nafte za ovu godinu, u prvom polugodištu uvezeno je 372.700 tona, a potrošeno 385.500 tona.

Uvoz je u ovom periodu za 6,2 odsto manji od planiranog, a u odnosu na isti prošlogodišnji period veći za 4,5 odsto.

Ovakva kretanja diktiralo je tržište koje je bilo uredno snabdjeveno ovim energentom.

Kada se radi o prirodnom gasu, zbog visokih temperatura i klimatskih prilika potrošnja ovog energenta bila je za 20 odsto manja od plana, pa se nastavlja diskonuitet u uvozu i potrošnji prirodnog gasa u periodu ljeto - zima.

U prvom ovogodišnjem polugodištu uvezeno je 100.700 m³ gasa, a snabdjevenost tržišta bila je stabilna.

Utvrđene otkupne cijene žitarica iz roda za 2008. godinu

Kilogram pšenice i raži svih klasa iz roda za sljedeću godinu biće otkupljiv po 0,32 KM, a ječma po 0,20 KM, navodi se u Odluci o zajamčenim cijenama pojedinih poljoprivrednih proizvoda roda 2008. godine, koju je donijela Vlada FBiH na sjednici u Sarajevu.

Vlada FBiH je ovu Odluku donijela uvažavajući činjenicu da su žitarice (pšenica, raž, ječam) poljoprivredni proizvodi od posebnog značaja za FBiH, a nakon analize sjetve i žetve iz proteklih godina.

Stoga je, osim minimalnih otkupnih cijena koje su već utvrđene u 2007. godini, donesena i Odluka kojom će unaprijed biti određena garantirana cijena za pojedine poljoprivredne proizvode koji se siju u 2007., a žanju u 2008. godini.

Na ovaj način poljoprivrednici unaprijed imaju utvrđenu cijenu pšenice, raži i ječma, odnosno garanciju FBiH da će im po tim cijenama otkupiti sve tržne viškove ovih proizvoda.

Očekuje se da će ovakva mjera uticati i na smanjenje neobrađenih površina koje se u FBiH procjenjuju na oko 200.000 hektara, te stvoriti sigurnost poljoprivrednih proizvođača.

Odobrena sredstva za dva projekta

Vlada Federacije BiH odobrila je izdvajanje proračunskih sredstava za dva projekta iz oblasti turizma.

Za podršku zajedničkom predstavljanju BiH na Svjetskom turističkom sajmu u Londonu odobreno je 30.000 KM.

Za "Zlatnu turističku ružu" kao završnu manifestaciju obilježavanja Svjetskog dana turizma u BiH odobrena su sredstva u iznosu od 10.000 KM.

Poticaji proizvodnji

Vlada Federacije BiH je dala saglasnost na Odluku Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije o raspodjeli sredstava namijenjenih poticaju proizvodnje i restrukturiranju industrije i rudarstva.

Riječ je o ukupno 9.885.000 KM koje se raspoređuju na 77 korisnika u FBiH. Od tog broja, 44 se odnosi na oblast industrije, četiri su iz namjenske industrije, devet iz oblasti rudarstva i 16 iz oblasti obrazovanja.

Obrazovanju i udruženjima raspoređeno je 400.000 KM, rudnicima 3.080.000 KM, namjenskoj proizvodnji 950.000 KM, industriji 5.445.000 KM, dok je 10.000 KM ostalo neraspoređeno.

Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima

Vlada Federacije BiH utvrdila je Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima zbog njegovog usaglašavanja sa odredbama Zakona o porezu na dohodak.

Zbog uvođenja novog sistema oporezivanja u FBiH, oporezivanje plaća vrši se jedinstveno s obračunom i plaćanjem doprinosa. Na taj način doprinosi i porezi postaju integralni dio sistema opterećenja plaća, a ostvareni prihodi po oba osnova imaju status direktnih poreza, odnosno javnih prihoda. Radi omogućavanja nesmetane primjene dva zakona, neophodno je njihovo usaglašavanje i istodobno stupanje na snagu.

Izmjenama i dopunama definirana je plaća svih oblika organizovanja i svih kategorija zaposlenika u privrednom sektoru u svrhu oporezivanja, odnosno direktnog opterećenja plaćanjem poreza i doprinosa, jedinstveno u oblasti

doprinosu, dohotka i općih propisa iz oblasti rada. Definirana je plaća u sistemu obveznika poreza na dohodak, poduzetnička plaća u sektoru samostalne djelatnosti obveznika koji plaćaju porez na dobit, te prosječna plaća koja služi kao osnovica za obračun obaveza na plaću.

Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o turističkim zajednicama i promicanju turizma

Vlada FBiH utvrdila je Prijedlog izmjena i dopuna Zakona o turističkim zajednicama i promicanju turizma u FBiH, čime se, osim na federalnom i kantonalnim, turističke zajednice utemeljuju i na nivou grada, odnosno općine. Na ovaj način je uvažena inicijativa općina, gradova i članova turističkih zajednica u dijelovima FBiH u kojima je razvijena turistička djelatnost.

Izmjene Zakona o radu

Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH usvojio je Nacrt

zakona o izmjenama i dopunama Zakona o radu, koji predviđa veću nadležnost inspekcija rada, te bolju koordinaciju između kantonalnih i federalnih inspektora.

Zaključeno je da ovaj nacrt može poslužiti kao dobra osnova za izradu teksta prijedloga zakona, a Vlada FBiH je zadužena da uvaži sugestije, primjedbe i prijedloge zastupnika.

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo

Federalna Vlada utvrdila je i u parlamentarnu proceduru po hitnom postupku uputila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, prema kojem pravo na dodjelu zamjenskog stana nema bivši vlasnik kojem je za nacionalizovani stan isplaćena naknada u skladu sa zakonom, ili su mu u zamjenu za nacionalizovani stan date druge stvari i prava.

Pripremila: M. IDRIZOVIĆ

Za šest mjeseci

Mobilni telefonski razgovori veći za 18,2 odsto

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u željezničkom putničkom prevozu u prvih šest mjeseci prevezeno je ukupno 192.000 putnika i ostvareno 13.486.000 putničkih kilometara, što je u odnosu na isti period 2006. više za 3,8 odsto putničkih kilometara, a broj prevezenih putnika veći je za 4,9 odsto.

U željezničkom teretnom prevozu, u posmatranom periodu, prevezeno je 3.312.000 tona robe, a ostvareno 331.753.000 tonskih kilometara, što je u odnosu na isti period prošle godine više za 3,3 odsto prevezene robe i manje za 9,8 odsto tonskih kilometara.

U aerodromskim/zračnim lukama u periodu januar - juni ove u odnosu na isti period prošle godine promet putnika veći je za 10 odsto.

Obim PTT usluga kod pismonosnih pošiljki u periodu januar - juni 2007. godine, u odnosu na isti period 2006., manji je za 12,3 odsto.

Fiksni telefonski razgovori u minutama u navedenom periodu ove, u odnosu na isti lani, manji su za 0,3 odsto, dok su mobilni telefonski razgovori u minutama u posmatranom periodu veći za 18,2 odsto.

Internet-trajanje konekcije u minutama manje je za 2,2 odsto, a broj poslanih SMS poruka veći je za 10,5 odsto.

Robni promet sa inostranstvom od 1,7 milijardi KM

BiH je u avgustu ostvarila ukupan robni promet sa inostranstvom u vrijednosti od 1,7 milijardi KM. Od ovog iznosa, na izvoz se odnosi 488,8 miliona KM ili 28,5 odsto, a na uvoz 1,2 milijarde KM ili 71,5 odsto.

U okviru ukupno ostvarenog vanjskotrgovinskog prometa BiH u avgustu pokrivenost uvoza izvozom bila je

oko 39,9 odsto.

Za osam mjeseci ove godine ostvaren je izvoz u vrijednosti od 3,9 milijardi KM, što je za 17,6 odsto više u odnosu na isti period prošle godine, dok je u ovom periodu ostvaren uvoz u vrijednosti od 8,9 milijardi KM, što je za 26,8 odsto više u odnosu na isti period 2006. godine.

U posmatranom periodu, pokrivenost uvoza izvozom bila je 43,6 odsto.

U periodu od januara do avgusta ove godine, BiH je u robnom prometu sa inostranstvom ostvarila ukupan trgovinski deficit u vrijednosti od pet milijardi KM.

U ovom periodu, najveće učešće u izvozu ostvareno je u području "Prerađivačka industrija", u vrijednosti od 3,6 milijardi KM, što čini 92,3 odsto od ukupnog izvoza, dok je najveće učešće u uvozu ostvareno u području "Prerađivačka industrija", ukupne vrijednosti od 8,1 milijardu KM, što iznosi 91,3 odsto od ukupnog uvoza.

U avgustu

BiH najviše izvozila u Hrvatsku

BiH je u avgustu ove godine najviše izvozila u Hrvatsku, u vrijednosti od 91,5 miliona KM, što čini 18,7 odsto od ukupno ostvarenog izvoza. Od susjednih zemalja značajan izvoz u istom periodu ostvaren je u Srbiju, u vrijednosti od 79,6 miliona KM, što je 16,3 odsto od ukupnog izvoza.

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, u avgustu 2007. godine BiH je najviše izvozila u zemlje Evropske unije, u vrijednosti od 259,7 miliona KM, što iznosi 53,1 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

U okviru zemalja EU, najviše se izvozilo u Njemačku, u vrijednosti od 56,4 miliona KM, odnosno 11,5 odsto od ukupno ostvarenog izvoza.

Kada je riječ o uvozu, BiH je u avgustu ove godine najviše uvozila iz Hrvatske, u vrijednosti od 247,5 miliona KM ili 20,2 odsto od ukupno ostvarenog uvoza.

Od susjednih zemalja značajan uvoz u avgustu je ostvaren iz Srbije, u vrijednosti od 129,3 miliona KM ili 10,6 odsto.

Posmatrano prema regionalnim grupacijama, u avgustu ove godine u BiH se najviše uvozilo iz EU, u vrijednosti od 539,2 miliona KM, odnosno 44,1 odsto od ukupnog uvoza.

U okviru zemalja EU, najviše se uvozilo iz Njemačke, u vrijednosti od

138,8 miliona KM ili 11,3 odsto od ukupnog ostvarenog uvoza.

Posmatrano prema glavnim trgovinskim partnerima BiH, uočljivo je da je najveći porast izvoza od januara do avgusta 2007. godine, u odnosu na isti period prethodne godine, ostvaren kod izvoza u Srbiju i Crnu Goru, u iznosu od 39,4 odsto, zatim u Hrvatsku 20,9 odsto, Njemačku 17,4 odsto, Italiju 12,3 odsto i Sloveniju 4,2 odsto.

U posmatranom periodu, najveći rast uvoza zabilježen je kod uvoza roba iz Srbije i Crne Gore, u iznosu od 35,3 odsto, iz Italije 32,5 odsto, Hrvatske 30 odsto, Njemačke 23,6 odsto i Slovenije 4,3 odsto.

U inostranstvu

Vrijednost novih narudžbi u građevinarstvu manja za 73,4 odsto

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, vrijednost novih narudžbi u oblasti građevinarstva u inostranstvu u drugom tromjesečju 2007. godine, u odnosu na isti period lani, manja je za 73,4 odsto. U prvom polugodištu 2007. veća je za 14,7 odsto u odnosu na isti period prošle godine.

Vrijednost izvršenih građevinskih radova u inostranstvu u drugom tromjesečju ove godine, u odnosu na isti period prethodne, manja je za 13

odsto, a u prvom polugodištu 2007. veća je za 22,4 odsto u odnosu na isti period prethodne godine.

Prema vrstama građevina u drugom tromjesečju 2007. godine, od ukupno izvršenih građevinskih radova na zgrade otpada 52,8 odsto, a na ostale građevine 47,2 odsto.

Od ukupne vrijednosti izvršenih građevinskih radova u drugom tromjesečju najveći dio odnosi se na zemlje Evrope i to 52 odsto.

U zemljama Evrope u ukupno izvršenim građevinskim radovima objekti visokogradnje učestvuju sa 64 odsto, a objekti niskogradnje sa 36 odsto.

U zemljama Azije ukupna vrijednost izvršenih građevinskih radova odnosi se na objekte niskogradnje.

U zemljama Afrike objekti visokogradnje učestvuju sa 47,1 odsto, a objekti niskogradnje sa 52,9 odsto.

U prvom polugodištu 2007. godine, građevinska preduzeća su završila 774 stana, što je u odnosu na isti period 2006. za 59,9 odsto više.

Nezavršenih stanova je 4.266, što je u odnosu na isti period 2006. godine za 14,1 odsto više.

Pod brojem (završenih ili nezavršenih) stanova podrazumijevaju se samo novi stanovi, dakle, stanovi u potpuno novim zgradama koje su podignute na gradilištima na kojima prije nije bilo nikakve građevine ili je postojala građevina, ali je prethodno srušena.

U prikazane nove stanove uključuju se i dograđeni ili nadograđeni stanovi na postojećim građevinama, ukoliko se grade kao nove stambene jedinice.

Industrijska proizvodnja veća 15,9 odsto

Industrijska proizvodnja u FBiH u julu, u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz prošle godine, veća je za 15,9 odsto, a u odnosu na proizvodnju iz istog mjeseca prošle godine veća je za 10,5 odsto. Industrijska proizvodnja u FBiH je u julu, u odnosu na juni ove godine, veća za 1,3 odsto.

Posmatrano po područjima industrijskih djelatnosti u julu 2007. godine u odnosu na prosječnu mjesečnu proizvodnju iz prošle godine,

industrijska proizvodnja u području prerađivačke industrije veća je za 22,2 odsto, u području rudarstva veća je za 17,3 odsto, a u području snabdijevanja/opskrbe električnom energijom, plinom i vodom manja je za 4,1 odsto.

Posmatrano po glavnim industrijskim grupacijama industrijskih proizvoda u periodu januar - juli 2007. godine, u odnosu na isti period 2006., proizvodnja bilježi povećanje kapitalnih proizvoda za 44,8 odsto, trajnih proizvoda za široku potrošnju za 40 odsto, netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 27,5 odsto, intermedijarnih proizvoda, osim energije za 13 odsto, dok je zabilježeno smanjenje proizvodnje energije.

Prosječna neto plaća 660 KM

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenom za juli 2007. godine u Federaciji BiH iznosi 660,12 KM.

U toku jula došlo je do povećanja prosječne mjesečne isplaćene neto plaće za 0,52 odsto.

U periodu maj - juli 2007. godine prosječna mjesečna isplaćena neto plaća iznosi 659,86 KM.

U odnosu na isti period prethodne godine, došlo je do porasta prosječne mjesečne isplaćene neto plaće za 9,97 odsto.

Prosječna mjesečna isplaćena bruto plaća po zaposlenom za juli 2007. godine u FBiH iznosi 970,76 KM.

Potrošačka korpa 500 KM

Potrošačka korpa u Federaciji BiH u avgustu ove godine iznosila je 500,18 KM.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, to je za 11,28 KM ili za 2,3 odsto više u odnosu na juli kada su izdaci za ishranu i piće iznosili 488,90 KM.

Poskupljenje prehrambenih proizvoda u avgustu

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku o povećanju cijena prehrambenih proizvoda u avgustu, najviše je poskupjela boranija, tako da je, u odnosu na juli, u avgustu bila skuplja za 43,4 odsto, dok je svježi krastavac poskupio za 29,3 odsto.

Posmatrano u istom periodu, maslac je poskupio za 26,4 odsto, slatki kupus za 25,6, grašak za 20,1, tikvice za 6,4, kifla-pecivo za 5,3, jestivo ulje za 4,4, dok su brašno i hljeb poskupjeli za 3,2 odsto. Piletina je poskupjela za tri odsto, margarin za 2,3, instant kafa za 1,9, a kokošija jaja za 1,5 odsto.

Rezultati ankete o radnoj snazi 2007.

Stopa nezaposlenosti najviša među mladima

Krajem aprila ove godine po drugi put je provedena Anкета o radnoj snazi u BiH, prema kojoj je stopa nezaposlenosti bila 29 odsto (26,7 odsto za muškarce i 32,9 odsto za žene), dok je u istom periodu prošle godine iznosila 31,1 odsto (28,9 odsto za muškarce i 34,9 odsto za žene), objavila je Agencija za statistiku BiH na konferenciji za novinare u septembru

Rezultati Ankete pokazuju da je stopa nezaposlenosti bila najviša među mladima, starosti od 15 do 24 godine, što iznosi 58,4, odnosno 55,6 odsto za muškarce i 63,1 odsto za žene.

Prema podacima Ankete, stope aktivnosti i nezaposlenosti iznosile su 43,9 odsto i 31,2 odsto, dok su u 2006. godini bile 43,1 odsto i 29,7 odsto.

Stope su bile značajno više za muškarce nego za žene, a najviše su bile u starosnoj grupi od 25 do 49 godina.

Podaci pokazuju da u BiH više od polovine radno sposobnog stanovništva čine aktivne osobe, odnosno one koje se na tržištu rada javljaju kao zaposlene i nezaposlene.

Obrazovna struktura zaposlenih osoba pokazuje da najveći dio anketiranih, 62,6 odsto, ima završenu srednju školu, a najviše nezaposlenih osoba, 69,9 odsto, također, je sa srednjom stručenom spremom (SSS).

Struktura zaposlenih osoba prema sektoru aktivnosti pokazuje da je najveće učešće u sektoru usluga (47,6 odsto), zatim u sektorima industrije i poljoprivrede.

Samo 12,9 odsto nezaposlenih osoba traži posao kraće od 12 mjeseci, a čak 44,2 odsto duže od pet godina, što je posljedica poslijeratnog stanja i tranzicije ekonomije u BiH.

Anketa o radnoj snazi BiH, čiji je cilj prikupiti podatke o situaciji na tržištu rada u BiH, provedena je u skladu sa preporukama i definicijama Međunarodne organizacije rada (ILO).

Anketom se prikupljaju podaci o veličini, strukturi i karakteristikama radne snage i neaktivne populacije u BiH.

Ova anketa je provedena na uzorku od 9.999 domaćinstava, od kojih u Federaciji BiH (FBiH) 6.066, u Republici Srpskoj (RS) 3.443 i u Brčko Distriktu BiH 490 domaćinstava.

Evidentirane 11.403 zaposlene osobe

Prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje (FZZZ), u julu, sa evidencije službi za zapošljavanje u Federaciji BiH zaposlene su 11.403 osobe, što je za 6.030 više u odnosu na juni ove godine

Od 1. januara do 31. jula 2007. godine sa evidencije službi za zapošljavanje zaposlene su 36.204 osobe.

Potražnja za radnom snagom u julu je iznosila 4.437 osoba i viša je za 1.931 osobu ili 77,06 odsto u odnosu na prethodni mjesec.

Krajem jula na evidencijama službi za zapošljavanje u FBiH registrovano je 370.410 nezaposlenih osoba (178.457 žena), što predstavlja smanjenje za 3.109 osoba u odnosu na juni 2007. godine.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku dobivenim od

organizacija, odnosno poslodavaca, u junu u FBiH bila su zaposlena 401.254 radnika i u odnosu na maj više ih je za 3.500 ili 0,87 odsto.

U privredi je bilo zaposleno 222.746 osoba ili 55,51 odsto, a u neprivredi 178.508 ili 44,49 odsto.

Broj zaposlenih u junu ove godine u odnosu na prosjek lani veći je za 11.653 ili 2,90 odsto.

Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih u julu 2007. godine bila je: VSS 7.492 ili 2,02 odsto, VŠS 5.044 ili 1,36 odsto, SSS 81.959 ili 22,13 odsto, VKV 2.788 ili 0,75 odsto, KV 132.226 ili 35,70 odsto, NKV 127.488 ili 34,42 odsto, PKV 12.388 ili 3,34 odsto i NSS 1.025 ili 0,28 odsto.

Od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih u FBiH, posmatrano po

kantonima, najveći broj registrovanih nezaposlenih nalazi se u Tuzlanskom (89.877 ili 24,26 odsto), Zeničko-dobojskom (68.909 ili 18,60 odsto), zatim Kantonu Sarajevo (66.316 ili 17,90 odsto), a najmanji u Bosansko-podrinjskom kantonu (4.814 ili 1,30 odsto).

Tokom jula službama za zapošljavanje prijavilo se 12.029 novih osoba koje traže zaposlenje, što je za 732 ili 6,48 odsto više u odnosu na juni.

Registrovanih nezaposlenih demobilisanih vojnika u julu je bilo 85.960, što je manje za 446 u odnosu na juni.

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, novčanu naknadu u julu je koristilo 5.665 osoba, a zdravstvenu zaštitu 207.592 osobe ili 56,04 odsto od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih.

U julu su 82 nezaposlene osobe koristile pravo na penziono i invalidsko osiguranje, a izdato je 158 radnih dozvola stranim državljanima.

Na jednu prijavu 83 radnika

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, ukupan broj zaposlenih prema kadrovskoj evidenciji u julu na području FBiH je 407.885 osoba, što predstavlja povećanje za 1,65 odsto u odnosu na juni.

Upoređujući sa godišnjim prosjekom broja zaposlenih u prošloj godini, na području FBiH došlo je do povećanja broja zaposlenih za 4,65 odsto.

Krajem jula u FBiH na evidencijama službi za zapošljavanje bilo je 370.410 nezaposlenih osoba, što predstavlja smanjenje za 3.109 osoba ili 0,83 odsto u odnosu na juni.

Učešće stručnih osoba u ukupnom broju registriranih nezaposlenih je 229.509 ili 61,96 odsto, a nestručnih 140.901 ili 38,04 odsto.

Krajem jula poslovni subjekti iskazali su potrebe za 4.437 radnika, tako da na jednu prijavu potreba za radnicima dolaze 83 radnika koji traže zaposlenje.

U Bosni i Hercegovini

Registrovan 675.761 uposlenik u pravnim osobama

Prema podacima Agencije za statistiku BiH, u julu broj zaposlenih u pravnim osobama u BiH iznosio je 675.761, što je više za 1,1 odsto u odnosu na juni ove godine.

Od ukupnog broja zaposlenih u pravnim osobama, 261.487 je žena, što predstavlja povećanje za 1,2 odsto u odnosu na mjesec ranije.

Broj nezaposlenih u julu je manji za jedan odsto, a broj nezaposlenih žena za 0,2 odsto u odnosu na juni.

Stopa registrirane nezaposlenosti u julu je iznosila 43,7 odsto, a za žene 48,9 odsto.

U poređenju sa julom 2006. godine, najveći indeks zaposlenja imao je sektor finansijskog posredovanja, a slijede sektori rudarstva i vađenja ruda, te trgovine.

Kod ženske radne snage na prvom mjestu je sektor hoteli i restorani, a slijede sektori ribarstva i finansija.

U julu je u BiH registrovana 524.971 nezaposlena osoba, a u odnosu na isti mjesec prošle godine došlo je do porasta nezaposlenosti od 1,7 indeksnih poena ili, u apsolutnom iznosu, broj osoba koje se vode kao nezaposlene povećao se za 8.966.

Najveći broj nezaposlenih osoba je sa VKV i KV kvalifikacijom, njih 193.553, a slijede osobe sa NK i sa SSS.

Najmanje nezaposlenih osoba je sa VŠS, njih 7.910, a slijede osobe sa VSS, uključujući doktore nauka i magistre.

Udio ženske populacije u nezaposlenim osobama iznosi 47,7 odsto ili, u apsolutnom iznosu, 250.482 osobe.

Svjetski dan turizma 27. septembar/rujan

Proslava u Šri Lanki

Svjetska turistička organizacija (World Tourism Organization - WTO) je, na svojoj trećoj sjednici, održanoj u Torremolinosu, Španija, 1979. godine odlučila pokrenuti obilježavanje Svjetskog dana turizma

Svjetski dan turizma obilježava se svake godine 27. septembra prigodnim manifestacijama, priredbama i događajima. Navedeni datum odabran je da bi se podudarao s važnim trenutkom za Svjetsku turističku organizaciju, danom kada je 1970. godine usvojen Statut Organizacije.

Sva zbivanja oko Svjetskog dana turizma se uvijek vežu uz jednu odabranu temu koju određuje Generalna skupština po preporuci Izvršnog odbora Svjetske turističke organizacije. Cilj Svjetskog dana turizma je jačati svijest unutar međunarodne zajednice o turizmu i njegovom privrednom, sociološkom, kulturnom i političkom značaju. Datum obilježavanja Svjetskog dana turizma prigodan je i zbog činjenice što se radi o kraju glavne (ljetne) sezone na sjevernoj hemisferi i o početku glavne sezone na južnoj hemisferi. To je vrijeme kada na hiljade ljudi razmišlja o turizmu, od samih turista do turističkih radnika.

Generalna skupština Svjetske turističke organizacije propisala je da se svake godine bira nova zemlja domaćin koja će predstavljati partnera WTO-a u obilježavanju 27. septembra. Na Petnaestoj sjednici Generalne skupštine, održanoj u Kini u 2003. godine, odlučeno je da se zemlje domaćini biraju u skladu s geografskim slijedom, tj. 2006. godine u Evropi, 2007. u Južnoj Aziji, 2008. u Americi i u Africi 2009. godine. Na istoj sjednici je zaključeno kako WTO, s obzirom na to da se radi o novoj specijaliziranoj agenciji UN-a, pri odabiru glavne teme treba uzimati u obzir one kojima se obilježavaju međunarodne godine i dani koji se nalaze pod okriljem UN. Teme koje su se do sada birale nastojale su povezati turizam s kulturnim naslijeđem, mirom u svijetu, me-

đusobnim razumijevanjem, ekologijom, pitanjem društvenog razvoja i dr.

Središte ovogodišnje proslave je Šri Lanka s konferencijom o temi "Turizam otvara vrata ženama".

Na konferenciji će se govoriti o postignućima žena u sektoru turiz-

ma, te stimuliranju kontinuirane akcije podrške UN-ovom Trećemilenijskom razvojnom cilju: Promociji spolne jednakosti i jačanju uloge žena. Ova kampanja ima za cilj pokazati da turizam može igrati važnu ulogu u kreiranju mogućnosti za zapošljavanje, koje će pomoći smanjenju siromaštva u lokalnim zajednicama zemalja u razvoju širom svijeta. Težnja je da se podstiče razmjena znanja i jačaju institucije koje će pomoći da i sektor turizma promoviše spolnu jednakost.

Kao prateća aktivnost konferencije biće održano online fototakmičenje pod sloganom "Vizije novog milenija". Fotografije treba da budu odgovor na dvije teme: jednako učešće žena i muškaraca u turizmu i žene lideri u sektoru turizma.

Svjetska turistička organizacija poziva sve zainteresirane na sudjelovanje u proslavama i događanjima koje će se prirediti širom svijeta.

Pripremila:
L. SADIKOVIĆ

Promotivna vožnja City busom

Kompanija Centrotrans-Eurolines organizirala je promotivnu vožnju prvim turističkim autobusom za panoramsko razgledanje Sarajeva City busom Sarajevo.

Sve veće interesovanje turista potaklo je Centrotrans-Eurolines da osigura namjensko spratno vozilo za obilazak najatraktivnijih lokacija grada. City bus Sarajevo namijenjen je gostima i građanima Sarajeva i BiH.

Vožnja traje oko 80 minuta, prilikom koje se mogu vidjeti kulturno-historijske znamenitosti Sarajeva.

Dužina planirane trase je oko 23 kilometra, a bus prolazi ulicama Mula Mustafe Bašeskije, Maršala Tita, Alipašina, Patriotske lige, Koševska, Obala Kulina bana, Bentbaša, Put Mladih muslimana (tranzit), Bistrik, Hamdije Kreševljakovića, Terezija, Zagrebačka, Zvornička, Azize Šaćirbegović, Zmaja od Bosne, Hiseta, Obala Kulina bana i Telali.

Polasci City busa Sarajevo su ispred Katedrale u 10, 12 i 14 sati svakim danom, a noćne vožnje su u 18 i 20 sati. Cijene karata su pet KM za odrasle i tri za djecu, odnosno šest i četiri KM za noćnu vožnju.

Zaštita potrošača

Evropska unija je uspjela da ostvari visoke standarde u oblasti zaštite potrošača za građane koji u njoj žive. U aprilu 2005. godine, Komisija je usvojila dokument pod naslovom "Zdraviji i bezbjedniji građani koji imaju više povjerenja - Strategija zaštite zdravlja i prava potrošača". Ona sadrži kombinovanu Strategiju za zaštitu zdravlja i potrošača od 2007. do 2013. Ovaj dokument zamjenjuje dokument Strategije politike zaštite potrošača od 2002. do 2006. godine koji je bio na snazi

Zajednički ciljevi ove strategije su:

- zaštita potrošača od rizika koji bi mogli da budu izvan kontrole pojedinaca i koji ne bi mogli da budu na efektivan način regulisani od strane pojedinačnih zemalja članica;
- ohrabrivanje građana da prave bolji izbor kada su u pitanju njihovo zdravlje i potrošački interesi;
- promovisanje ciljeva politike zaštite zdravlja i interesa potrošača u svim strategijama i politikama Zajednice.

Prema postojećem dokumentu Strategije zaštite potrošača, EU poštuje deset vodećih principa u ovoj oblasti:

1. **Kupujte šta želite** i to tamo gdje to želite: (u bilo kojoj zemlji članici EU) i ponosite tu robu nazad u svoju zemlju koja je, takođe, članica (članica EU) bez plaćanja carine i dodatnih poreza na dodatu vrijednost.

2. **Ukoliko ne radi, vratite kupljeni proizvod:** Ovo se odnosi na period do dvije godine poslije isporuke. Što se tiče prvih šest mjeseci poslije isporuke, na prodavcu je, a ne na potrošaču, da dokaže da su karakteristike datog proizvoda u skladu sa onim što je navedeno u ugovoru o prodaji.

3. **Budite sigurni u visoke standarde zdravstvene sigurnosti hrane i druge vrste robe široke potrošnje:** Opšti je zahtjev u zakonskim aktima zemalja Evropske unije da svi proizvodi koji se prodaju u ovim zemljama budu bezbjedni po zdravl-

je potrošača. Najrasprostranjenija bezbjednosna norma jeste CE. Ukoliko neka kompanija ustanovi da je na tržište plasirala proizvod koji nije bezbjedan po zdravlje, njena je zakonska obaveza da o tome obavijesti vlasti u zemljama Evropske unije u kojima se dati proizvod prodaje ili distribuira.

4. **Budite sigurni da tačno znate šta jedete:** Prema zakonima koji važe u Evropskoj uniji, kompanije moraju da navedu spisak svih sastojaka koji su korišteni za proizvodnju nekog proizvoda i, takođe, da naznače da li je dati proizvod genetički modifikovana hrana, kao i to da li sadrži genetički modifikovane sastojke.

5. **Ugovor o poštenoj prodaji mora da bude zagarantovan:** Zakonske odredbe koje važe u EU naročito navode da kompanije koje posluju u zemljama Evropske unije ne smiju da uključuju takozvane 'nefer' odredbe u svojim ugovorima. Kompanije su u obavezi da poštuju ono na šta su se ugovorom obavezale, i ne smiju da traže nerazumne sume kao odštetu od potrošača ukoliko on želi da raskine ovakav ugovor.

6. **Imate pravo da se predomislite:** Zakon Evropske unije štiti potrošača kada kupuje naručujući robu poštanskom narudžbenicom, preko Interneta ili od kompanija koje svoju robu nude preko televizijskih kanala, kao i preko drugih takozvanih prodavaca na daljinu. Ovakav ugovor o kupovini se može raskinuti bez navođenja razloga za raskid ugovora, u roku od sedam radnih dana od sklapanja.

7. **Cijene možete lako uporediti:** Regulativa Evropske unije obavezuje kompanije da daju informacije o cijenama robe na standardizovan način. Na primjer, kompanije koje nude zajmove i one koje izdaju kreditne kartice moraju da navedu godišnju kamatnu stopu koju će neko za njihovu robu i usluge morati da plati, a ne samo iznos mjesečnih rata.

8. **Niko vas ne smije obmanuti:** Reklame koje obmanjuju ili varaju potrošače zabranjene su prema zakonima Evropske unije. Kao i u slučaju televizijske prodaje, poštanske narudžbenice ili kompanija koje robu prodaju na malo preko Interneta, moraju da navedu sve detalje o tome ko su, šta prodaju, koliko njihova roba košta (uključujući tu i poreze i troškove isporuke), kao i to koliko će im vremena trebati da isporuče robu. Ovakva regulativa je odnedavno usvojena i za oblast turističkih agencija koje prodaju putne aranžmane.

9. **Zaštita dok ste na odmoru:** Zakoni Evropske unije vas štite od beskrupuloznih prodavaca dok ste na odmoru. Na primjer, turističke agencije koje prodaju aranžmane moraju da imaju unaprijed pripremljene aranžmane da vas prebace do kuće u slučaju da bankrotiraju dok ste vi na odmoru. Zakon Evropske unije vas, takođe, štiti i od informacija koje bi mogle da vas obmanu u vezi sa kvalitetom ponuđenih aranžmana i u vezi sa kupovinom imovine po principu tajm šera.

10. **Efektivni način naknade štete u slučaju prekograničnih sporova:** EU sponzorirane određeni broj mreža koje mogu da obezbijede savjete za potrošače, kao i podršku u slučaju pokretanja sudskog spora protiv trgovaca iz drugih zemalja Evropske unije. Evropska komisija ima kancelarije u glavnim gradovima svih 25 zemalja članica Evropske unije. Ove kancelarije mogu pružiti savjet i dokumentacije na jeziku zemlje u kojoj se nalaze.

Zdravstvena sigurnost hrane

U zemljama članicama Evropske unije ustanovljeni su različiti zakoni u vezi sa zdravstvenom sigurnošću hrane, pravima potrošača i zaštite zdravlja ljudi. Generalna direkcija za zaštitu zdravlja i potrošača odgovorna je za održavanje ovih zakona, kao i za to da obezbijedi da oni uvijek budu u skladu da savremenim zbivanjima i tokovima.

Već je počela opsežna reforma zakonskih akata koji se tiču hrane u Evropskoj uniji. Ova reforma će učiniti da proizvođači hrane za ljude i životinje budu odgovorni za to i da isključivo bezbjedni proizvodi budu plasirani na tržište, i da se sve što nije bezbjedno po zdravlje povuče sa tržišta.

Zakonska regulativa Evropske unije koja se odnosi na etiketiranje hrane omogućava da tačno znate šta jedete. Na etiketi koja stoji na namirnicama moraju se naznačiti svi detalji u vezi sa sastojcima koji su korišćeni u proizvodnji date namirnice, zajedno sa svim detaljima u vezi sa bilo kojom vrstom vještačke boje, konzervansa, zaslađivača i svih drugih hemijskih aditiva koji se mogu naći u datoj namirnici. Ukoliko se radi o sastojku na koga neki potrošači eventualno mogu da budu alergični - kao što je to, na primjer koštunjavo voće - to se mora naznačiti na etiketi proizvoda, čak i ako su korištene količine datog sastojka veoma male. Zakoni Evropske unije koji se odnose na etikete koje se moraju naći na hrani uređuju do detalja koji se proizvodi mogu nazvati "namirnicom organskog porekla" i za njih se koriste nazivi koji se vezuju za visokokvalitetne proizvode iz određenih regiona Evrope - na primjer, ukoliko proizvod nosi naljepnicu na kojoj piše "Prosciutto di Parma" ("pršuta iz Parme") možete biti sigurni da je ta šunka upravo iz Parme. Zakoni Evropske unije vam, takođe, omogućavaju da saznate da je neka hrana **genetski modifikovana (GM)** ili sadrži sastojke koji su genetski modifikovani. Ukoliko je to slučaj, ta se namirnica mora označiti kao genetski modifikovana.

Pripremila: Mira IDRIZOVIĆ

World Food Day 16 October 2007

THE RIGHT TO FOOD

make it happen

Svjetski dan hrane 16. oktobar/listopad

"Pravo na hranu - neka se dogodi"

Smrt od gladi je još uvijek glavni ubica ljudi, jer se pravo na hranu i danas teško prepoznaje

Šta je s pravom na hranu?

Uoči obilježavanja 60 godina otkako su Ujedinjeni narodi objavili Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima, neka od njih, kao što je pravo na hranu, zasjenjena su onima koja dobijaju više političke i javne podrške, dok ozbiljna nesigurnost vezana za hranu pogađa najmanje jednu sedminu svjetske ljudske populacije.

UN-ova Organizacija za hranu i poljoprivredu (FAO) obilježiće Svjetski dan hrane 16. oktobra 2007. godine s temom "Pravo na hranu". Pravo na hranu je pravo svake osobe da ima redovan pristup dovoljnoj, nutritivski adekvatnoj i kulturno prihvatljivoj hrani za svoj aktivan i zdrav život. To je više nečije pravo da se sam dostojanstveno hrani, nego da bude nahranjen, kaže FAO.

Uz više od 850 miliona ljudi koji su još uvijek lišeni dovoljne količine hrane, pravo na hranu nije samo ekonomski, moralni i politički imperativ - ono je, takođe, prema FAO-u, pravna obaveza.

Od Svjetskog samita hrane 1996. godine, FAO radi zajedno sa vladama i zajednicama iz cijelog svijeta na postizanju priznanja ovog osnovnog ljudskog prava.

U aktivnosti obilježavanja Svjetskog dana hrane uključeno je preko 150 država, koje će promovisati temu "Prava na hranu". Glavna ceremonija povodom 27. svjetskog dana hrane održaće se u sjedištu FAO 16. oktobra, zatim "Trka za hranu" 21. oktobra na ulicama Rima, specijalna ceremonija u zgradi UN u Njujorku 18. oktobra, tele-konferencija u Vašingtonu i brojne aktivnosti na nivou država, kao što su muzički i sportski događaji.

Prepoznajući pravo na hranu, vlade imaju obavezu da poštuju, zaštite i ostvare ovo pravo. Da bi se postigli ciljevi Svjetskog samita hrane i Milenijskog razvojnog cilja broj jedan: smanjenja gladi do polovine 2015. godine, potrebni su napor da se čuje glas gladnih i ojačaju kapaciteti institucija kako bi one ispunile svoje obaveze.

"Pravo na hranu nije utopija. Ono može biti ostvareno za sve. Neke zemlje su na putu da to učine, ali svako treba doprinijeti da bi do toga došlo", riječi su Barbare Ekwall, koordinatora FAO Odjela za pravo na hranu.

Smjernice FAO

Nakon Svjetskog samita hrane 2002. godine donesena je odluka da se donesu smjernice kojima bi se podržala najstojanija članova FAO-a da se ostvari svačije pravo na adekvatnu hranu. Nakon intenzivnih pregovora, 2004. godine, Smjernice za pravo na hranu usvojili su jednoglasno članovi FAO. FAO je osnovao i Odjel za pravo na hranu, zadužen za podršku članovima u implementaciji Smjernica. Ove smjernice su praktični alat za podršku zemljama u njihovim nastojanjima da iskorijene glad. Smjernice su set preporuka o, između ostalog, radnoj snazi, zemljištu, vodi, genetskim izvorima, održivosti, mrežama sigurnosti, edukaciji i internacionalnoj dimenziji. One podstiču i dodjeljivanje budžetskih sredstava programima protiv gladi i siromaštva, trenutno u Brazilu i Mozambiku.

Pripremila: Lejla SADIKOVIĆ

PRIVREDNA/GOSPODARSKA KOMORA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
CHAMBER OF ECONOMY OF THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Komercijalni dani hrane,
pića i ugostiteljske opreme
Turistička burza

Neum, 20.-22. studenog/novembra 2007.

Komercijalni dani Turistička burza u Neumu

Privredna/Gospodarska komora FBiH, Privredna komora Crne Gore i Hrvatska Gospodarska komora Županijska komora Pula, organizuju:

1. Komercijalne dane hrane, pića i ugostiteljske opreme
2. Turističku burzu

NEUM 2007.

20., 21. i 22. studenog/novembra 2007. godine u hotelima

“Sunce”, “Zenit”, “Neum” i “Stela”

Cilj komercijalnih dana hrane, pića i ugostiteljske opreme i turističke burze je direktno povezivanje strateških djelatnosti poljoprivrede i prehrambene industrije iz BiH, Hrvatske i Crne Gore, sa turizmom i ugostiteljstvom, i ugovaranje i prodaja turističkih kapaciteta.

Na taj način povećava se mogućnost plasmana i indirektnog izvoza kvalitetne hrane, pića i ugostiteljske opreme, i jednostavnija i efikasnija prodaja turističkih kapaciteta.

Obje manifestacije imaju izrazito komercijalni karakter (naravno i izložbeni), pa će radni prostor za pojedinačnog učesnika biti maksimalno 10 m².

Tehničku realizaciju Komercijalnih dana i Turističke burze uradit će organizator P/GKFBIH, a to uključuje:

1. Izradu štanda,
2. Izradu izložbenih podesta i vitrina,
3. Postavu tepiha i elektroinstalacija,
4. Izradu natpisa (logotipa) učesnika,
5. Jedan stol + 4 stolice.

Cijena urađenog m² štanda je 200,00 KM + PDV.

Molimo da popunjene prijave za učešće na prvim komercijalnim danima hrane, pića i ugostiteljske opreme, i turističkoj burzi dostavite na adresu:

Privredna/Gospodarska komora FBiH
Zagrebačka ulica 10, 88000 Mostar
Ili na faks: ++387 36 332-966, 332-970.

Kontakt telefoni su: ++387 36 332-963, 332-964, 332-965, a kontakt osobe su **Ivica Barbarić** i **Danijela Lovrić**.